

УКРАЇНСЬКИЙ ПРОЕКТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ІЗ ЗОВНІШНЬОГО ТЕСТУВАННЯ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: ДРУГИЙ РІК ВПРОВАДЖЕННЯ

В статті йдеться про започаткування і впровадження українського проекту підготовки фахівців у галузі зовнішнього тестування з англійської мови. Розкрито основні види діяльності учасників проекту протягом шести турів тренінгу. Наголошується на важливості проекту, який підтримується Британською Радою в Україні та Міністерством освіти і науки України, для вдосконалення зовнішнього стандартизованого тестування, що уможлиблюється через якісну теоретичну та практичну підготовку самих учасників проекту та ознайомлення широкого загалу вчителів, випускників шкіл та їх батьків зі змістом реформи що впроваджується.

Ключові слова: спеціаліст із тестування, мовне тестування, специфікація тесту, тест із читання, апробація завдань, цикл мовного тестування, зацікавлена громадськість.

This paper refers to the background of the Ukrainian project aimed at training specialists in the field of independent English language testing. It shows what we, participants, learned and did during the six rounds of training. The British Council and the Ministry of Education and Science of Ukraine jointly support this project. It is of great importance for improving the national testing system. The latter is possible through raising the project participants' awareness of principles and practice of language testing and through involving Ukrainian stakeholders in the project.

Key words: tester, language testing, test specifications, reading test, tasks piloting, language testing cycle, stakeholders.

“Тестування надто важлива справа, щоб доручати її тільки тестологам”

Чарльз Олдерсон

Український проект підготовки фахівців із зовнішнього тестування з англійської мови (далі Проект) розпочався в лютому 2006 року. До нього було відібрано близько 30 осіб, серед яких представники органів управління освіти та науки, середньої та вищої школи з різних регіонів держави.

Перший тур семінарів у рамках Проекту пройшов у м. Києві 13 – 16 лютого 2006 року. Це був інтенсивний ввідний курс до мовного тестування та загальноєвропейських стандартів мовної освіти. Під керівництвом досвідчених фахівців у цій галузі – Чарльза Бойла (Шотландія), Золтана Тошегі (Угорщина) і Патриції Аресвік (Норвегія) учасники Проекту ознайомилися із

Загальноєвропейськими стандартами з мовної освіти [5], їх рівнями та шкалами оцінювання, ключовими поняттями та термінологією тестування, як-от: достовірність (reliability), валідність (validity), вплив тестування на навчальний процес (washback), цикл мовного тестування (the language testing cycle), надійність оцінювання тестологом того самого завдання за різних умов (intra-rater reliability), специфікації тесту (test specifications), формати завдань (task formats), типи запитань (item types) для оцінювання рівня сформованості в кандидата навичок аудіювання, говоріння, читання та письма. Окрім набуття теоретичних знань із презентацій тренерів, статей провідних світових тестологів Ч. Олдерсона [3], Г. Фулчера [7], Б. Норс [9] і Загальноєвропейських стандартів з мовної освіти, учасники працювали над розробкою специфікації майбутнього загальнодержавного тесту з англійської мови для випускників шкіл, практикувалися в аналізуванні завдань, оцінюванні письмових робіт учнів і складанні тестових завдань із читання. Останнє передбачало ознайомлення учасників семінару з типами (text types) і тематикою текстів (domains), цілями, вміннями та навичками читання, дескрипторами рівнів компетенції з читання.

Протягом другого туру семінарів (м. Київ, 26 квітня – 6 травня 2006 року) учасники проекту аналізували праці Ч. Олдерсона і М. Черешні [2], М. Ніколова [8], Н. Піерс [10], С. Віер [13] та Н. Фігуерас [6], поглиблюючи свої знання з таких важливих питань тестування навичок читання, як відбір текстів, автентичність мови текстів і завдань, апробація завдань, їх перегляд (доопрацювання), статистичний аналіз результатів функціонування окремих питань тестового завдання тощо. Взявши за основу Загальноєвропейські

стандарти з мовної освіти, “як загальноприйнятий стандарт для розробки навчальних програм, підручників, інших навчальних матеріалів, а також сучасних європейських екзаменів, процедур і тренінгів з оцінювання мовних компетенцій” [3, 13], учасники Проекту розробили перший варіант “конструкту читання” (reading construct) – компонентів, які визначають критерії володіння вміннями читання англійською мовою, який охопив рівні А1 – В2, визначених також у стандартах національної середньої освіти. Згідно з характеристиками цих рівнів із популярних британських газет і журналів було відібрано 36 різних за жанром (інтерв’ю, науково-популярні статті, рекламні оголошення, гороскопи, листи, інструкції, прогнози погоди тощо) і тематикою (спорт, дружба, життя відомих людей, подорожі, музика, освіта, інформаційні технології, природа та ін.) текстів і складено до них тестові питання різних форматів (коротка відповідь, заповнення пропусків, множинний вибір тощо), завдання (rubrics) і ключі відповідей. Після закінчення тренінгу учасники Проекту провели апробацію (piloting) цих тестових завдань на близько 600 учнях 10 – 11-х класів різних типів шкіл у Вінниці, Донецьку, Івано-Франківську, Києві, Львові, Луганську, Полтаві, Севастополі, Сумах, Харкові, Чернівцях та інших містах України. Водночас проводилось анкетування учасників пілотування на предмет визначення їх звичок та інтересів читання рідною та іноземними мовами.

Третій тур семінарів у рамках Проекту проходив з 26 липня по 2 серпня 2006 року в м. Моршин Львівської області. Як і під час попередніх турів, учасники аналізували наукові статті (Л. Ченг, Л. Куї, Дж. Ямашіта та ін.), в яких

розглядалися такі питання, як природа читання (nature of reading), навички та стратегії читання (reading skills and strategies) тощо [4; 11; 12]. Окрім цього, учасники семінару презентували результати проведеної ними в травні апробації тестових завдань, яка виявила низку змістових недоліків: деякі рубрики виявилися надто довгими, незрозумілими, а тому проігнорованими учнями; окремі питання тесту були невдало сформульованими, а відтак учні погано їх зрозуміли, в інших завданнях питання частково співпадали (item overlapping), були надто узагальненими, або залегкими; зустрічалися правильні відповіді, хоча непередбачені ключем тощо. Всі ці зауваження були враховані, в результаті чого були внесені зміни до проблемних завдань, а ті з них, які потребували значних змін – відхилені для подальшого використання. В останній день семінару з учасників Проекту була сформована основна група (12 чоловік), яка надалі працюватиме над стандартизованою специфікацією тесту, а також розроблятиме рекомендації для тих хто складатиме завдання для зовнішнього тесту (item writers) та буде його проводити (test administrators).

Основними завданнями учасників четвертого туру семінарів (м. Київ, 6 – 23 березня 2007 року) були удосконалення та доповнення новими положеннями основної специфікації майбутнього зовнішнього тесту з англійської мови, написання першого варіанту специфікації для тих хто складатиме завдання та її апробація шляхом складання тестових завдань усіма учасниками Проекту, створення банку текстів.

Під час п'ятого туру семінарів, який проходив в м. Києві з 4 по 22 травня 2007 року, було започатковано роботу з підготовки інформаційних матеріалів

про зовнішній тест з англійської мови, де буде вміщено довідку про цілі, структуру, зміст тестування, надано зразки тестових завдань, наведено приклади відповідей та їх оцінювання, дано відповіді на найпоширеніші запитання зацікавленого в зовнішньому тестуванні широкого кола громадськості (stakeholders) – учителів, учнів і їх батьків, видавців, організаторів курсів підготовки до тесту тощо. Учасники тренінгу також проаналізували тестові завдання, які були складені згідно з вимогами специфікації протягом попереднього семінару, а найкращі їх зразки внесено до інформаційних матеріалів. Також, за результатами апробації цих завдань, було внесено зміни та доповнення в документацію майбутнього загальнодержавного тесту з англійської мови для випускників шкіл.

Шостий тур семінарів у рамках Проекту (м. Київ, 1 – 12 жовтня 2007 року) поставив перед його учасниками мету – підготувати чотири комплекти тестових завдань (різних форматів і рівнів складності) на перевірку рівня володіння навичками читання англійською мовою, а також розробити детальні інструкції для адміністраторів пілотування тестів, які будуть апробовані в грудні цього року щонайменше на 1000 учнях загальноосвітніх шкіл у різних регіонах країни. Учні повинні будуть продемонструвати вміння розуміти основний зміст тексту, деталі тексту, його структуру, виокремлювати специфічну інформацію з фактичного матеріалу тощо. Апробація першого комплекту (завдання рівнів A1, A2) охопить учнів сьомих-восьмих класів, другого (завдання рівнів A2, B1) – дев'ятих класів, третього (завдання рівнів B1, B2) – десятих класів і четвертого (завдання рівнів A1, A2, B1, B2) –

одинадцятих класів. Апробація перших трьох комплектів завдань проводитиметься за підтримки Британської Ради, а четвертого – Державного та Регіональних центрів оцінювання якості освіти. Адміністрування апробації всіх завдань буде здійснюватися безпосередньо самими учасниками Проекту. Під час наступного туру семінарів, який має відбутися на початку 2008 року, будуть проаналізовані результати проведеного пілотування з читання та визначені подальші кроки на шляху впровадження зовнішнього тестування, зокрема розробки специфікації, конструкту, завдань з інших аспектів англійської мови – говоріння, аудіювання, письма та загальних навичок (use of English), а також організації тренінгів і семінарів для учителів на базі обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти.

Слід зазначити, що процес реформування системи оцінювання якості освіти шляхом впровадження зовнішнього стандартизованого тестування, з одного боку, забезпечить об'єктивну порівняльну оцінку навчальних досягнень випускників, їх належну сертифікацію, прозорість доступу до вищої освіти, а з іншого боку – сприятиме удосконаленню навчального процесу, оновленню змісту освіти, методики викладання іноземних мов, якості навчальних матеріалів [1, 18]. Успіх цієї реформи, значною мірою, залежить від виваженої політики уряду, розуміння того, що якісний продукт потребує належного фінансування, а головне – часу для його реалізації. Тому важливими на сьогодні є допомога Проекту з боку Британської Ради, Міністерства освіти і науки України, спеціалістів у галузі мовного тестування, науковців, а також

керівництва, учителів і учнів шкіл, на базі яких проводиться апробація тестових завдань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабенко М.Ю. Національний проект зовнішнього тестування з англійської мови: перші кроки на шляху впровадження // Матеріали VI Міжнародної наукової конференції “Каразінські читання: Людина. Мова. Комунікація”. – Харків: Константа, 2007. – С. 18 – 19.
2. Alderson J. & Cseresnyes M. Into Europe. Prepare for modern English exams. Reading and use of English. – Budapest: Teleki Laszlo Foundation, 2005. – 295 p.
3. Alderson J., Figueras N., Kuijper H., Nold G., Takala S. & Tardieu C. Analysing tests of reading and listening in relation to the Common European Framework of Reference: The experience of the Dutch CEFR Construct Project // Language Assessment Quarterly. – № 3. – 2006. – P. 3 – 30.
4. Cheng L. & Qi L. Description and examination of the national matriculation English test // Language Assessment Quarterly. – № 3. – 2006. – P. 53 – 70.
5. Council of Europe. Common European Framework of Reference for Languages. – Cambridge: Cambridge University Press, 2001. – 260 p.
6. Figueras N., North B., Takala S., Verhelst N., & Avermaet P. Relating examinations to the Common European Framework: a manual // Language Testing. – № 22. – 2005. – P. 261 – 279.
7. Fulcher G. Deluded by artifices? The Common European Framework and harmonization // Language Assessment Quarterly. – № 1. – 2004. – P. 253 – 256.

8. Nikolov M. Classroom observation project // English Language Education in Hungary. – Budapest: British Council Hungary, 1999. – P. 221 – 245.
9. North B. Relating assessments, examinations and courses to the CEF // K. Morrow (Ed.) Insights from the Common European Framework. – Oxford: Oxford University Press, 2004. – P. 77 – 90.
10. Peirce N. The Test of English as a Foreign Language: developing items for reading comprehension // From Testing to Assessment. – Harlow: Longman, 1994. – P. 39 – 60.
11. Qi L. Stakeholders' conflicting aims undermine the washback function of a high-stakes test // Language Testing. – № 22. – 2005. – P. 142 – 173.
12. Yamashita J. Process of taking a gap-filling test: comparison of skilled and less skilled EFL readers // Language Testing. – № 20. – 2003. – P. 267 – 293.
13. Weir C. Limitations of the Common European Framework for developing comparable examinations and tests // Language Testing. – № 22. – 2005. – P. 281 – 300.